

מה לאי הושן

יוצא לאור ע"י מכון אבני הושן

חידושי ושיעורי מורינו
הגאון רבי שמואל ניימאן שליט"א
אב"ד אבני הושן – מאנסי

מכון
אבני
הושן

כג

פרשת תצוה | תשפ"ב

עניני הפרשה

עניני הפרשה

אבני האפוד היו לאות למעלת מידות טובות שהיתה עבודתה של רחל אמנו

אבני האפוד היה מאבן שוהם דייקא

גם יש לבאר, מה טעם צווה הכתוב לקחת לאבני האפוד האבן ה'שוהם' בדייקא, וככתוב 'ולקחת את שתי אבני שוהם'. ועוד יש להוסיף, כי אבן השוהם היה האבן שבאבני החושן שעליה היה חקוק שמו של יוסף, כי היא היתה האבן האחד עשר בחושן, וכנ"ל מבואר ברש"י 'כי כסדר תולדותם סדר האבנים אודם לראובן, פטדה לשמעון, וכן כלם'. וצריך ביאור מה טעם נלקח לאבני האפוד דווקא האבן של שבט יוסף.

הרמז שהיה באבני החושן ובאבני האפוד

והנראה לבאר הענין בהקדם מה שכבר ביארנו במקום אחר, כי מהותה של אבני החושן שהיה חקוק על כל אבן שם של שבט אחר, היתה להורות על העבודה המיוחדת והפרטית שהייתה לכל שבט ושבט, ולפיכך היה לכל שבט אבן אחר וגם בצבע מיוחד, לומר כי עבודת כל שבט הוא באופן מיוחד ואין עבודתו של אחד דומה להשני. וכך גם ידוע לגבי הדגלים שהיה לכלל ישראל במדבר, שזה היה להורות על דרכי עבודתיהם המיוחדת לכל אחד בנפרד. אכן גם כשאמרנו שהיה לכל שבט ושבט עבודה מיוחדת, אמנם בכל זאת לכל אותם השבטים שבאו מאותו אם היה להם דרך עבודה בסגנון דומה אחד לרעותו, והיה בהן צד השווה לדרך עבודתו של השבט האחר מאותו האם. וממילא לגבי אבני האפוד נראה לומר, כי הלשון כת"ף מרמז על עניין העזר והסיוע שהאחד

שמות השבטים על אבני האפוד נכתב 'בנימין' מלא, אמנם כשנכתבו שמות השבטים באבני החושן נכתב 'בנימן' חסר, וטעמא בעי מאי שנא אבני האפוד מאבני החושן. גם צריך לדקדק, כי כאן באבני האפוד נכתבו שמות השבטים כתולדותם, וכפירוש רש"י 'כפי הסדר שגולדו'. אמנם שונה היה הדבר באבני החושן, כי שמה נכתבו לפי סדר אחר, וכמו שמפרש רש"י על הפסוק האמור באבני החושן (להלן פסוק כא) 'והאבנים תהיין על שמת בני ישראל שתים עשרה על שמתם פתוחי חותם איש על שמו תהיין לשני עשר שבט'. ומפרש 'איש על שמו. כסדר תולדותם סדר האבנים, אודם לראובן, פטדה לשמעון, וכן כולם'. ע"כ.

וברא"ם מבאר כוונתו, רצונו לומר כסדר שילדו האימהות, שהילדות קודם חברתה היו כל בניה קודמים על שאר הבנים ולא נשגיח על הסדר שגולדו השבטים שהוא ראובן שמעון לוי יהודה דן נפתלי כמו סדר תולדותם האמור באפוד. ויהיה לפי זה יששכר זבולון קודמים לדן ונפתלי וכו', עכת"ד.

והיינו כי יהיה הסדר באבני החושן, ראובן שמעון לוי יהודה יששכר זבולון, ורק אחר כך דן נפתלי וכו', וביאור 'כסדר תולדותם' היינו כסדר לידת אמותן, דהיינו הסדר שילדו אותם אמותיהם, ולא על הסדר שגולדו כמו שנכתבו באבני האפוד ראובן שמעון לוי יהודה דן נפתלי וכו'.

וצריך ביאור במה נשתנו אבני האפוד מאבני החושן שנכתבו שמות השבטים בסדר אחר.

סדר כתיבת שמות השבטים באבני האפוד

בתורה הקדושה בפרשתו בעניין בגדי הקודש לאהרן הכהן, כתוב לגבי האפוד (שמות כח, ט) 'ולקחת את שתי אבני שוהם ופתחת עליהם שמות בני ישראל. ששה משמתם על האבן האחת ואת שמות הששה הנותרים על האבן השנית כתולדתם'. ומפרש רש"י, 'כתולדתם. כסדר שגולדו, ראובן שמעון לוי יהודה דן נפתלי, על האחת, ועל השנייה גד אשר יששכר זבולון יוסף בנימין מלא, שכן הוא כתוב במקום תולדתו, עשרים וחמש אותיות בכל אחת ואחת, ע"כ'. ונראה בדברי רש"י שאומר כאן שני דברים, האחד, כי שמות השבטים נכתבו כפי הסדר שהם נולדו דייקא, כי בפסוקי התורה מצאנו כמה פעמים שנמנו השבטים לא כפי הסדר שגולדו, וכאן באפוד צריך שיכתבם דווקא כפי הסדר שגולדו.

ועוד אומר רש"י, כי בנימין נכתב כאן באפוד בשם 'בנימין' מלא, ולא כמו שנכתב ברוב הפעמים בתורה 'בנימן' חסר, וגם זה משום שכן הוא נכתב במקום תולדתו, וככתוב בפרש בשלח (בראשית לה, יח) 'ויהי בצאת נפשה כי מתה ותקרא שמו בן אונן ואביו קרא לו בנימין'. ומקור אלו הדברים הוא מסוגיית הש"ס (סוטה לו:), ובכך גם יוצא כי היה בשני האבנים יחידו חמישים אותיות, כ"ה באבן האחד וכ"ה באבן השנית.

דקדוק בדברי רש"י במה נשתנו אבני האפוד מאבני החושן

וכמה תמיהות יש במקראי קודש אלו, בראשונה, כי משמע בזה כי דווקא שנכתבו